

بسم الله الرحمن
الرحيم

مطالعات اجتماعی

پنجم دبستان

زندگی در نواحی دیگر جهان

فصل ۳

فصل ۳

زندگی در نواحی دیگر جهان

درس ۱۱- کشورهای همسایه (۱) ۵۶

درس ۱۲- کشورهای همسایه (۲) ۶۲

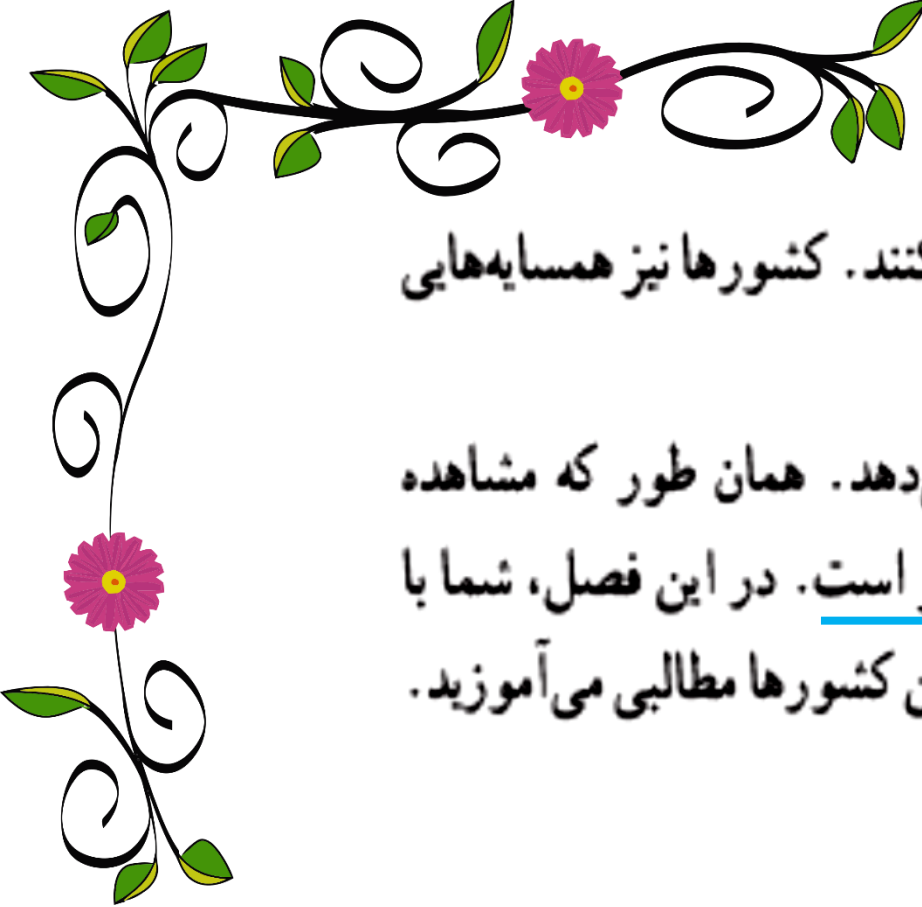
درس ۱۳- حرکت‌های زمین ۶۶

درس ۱۴- زندگی در نواحی مختلف جهان ۷۲

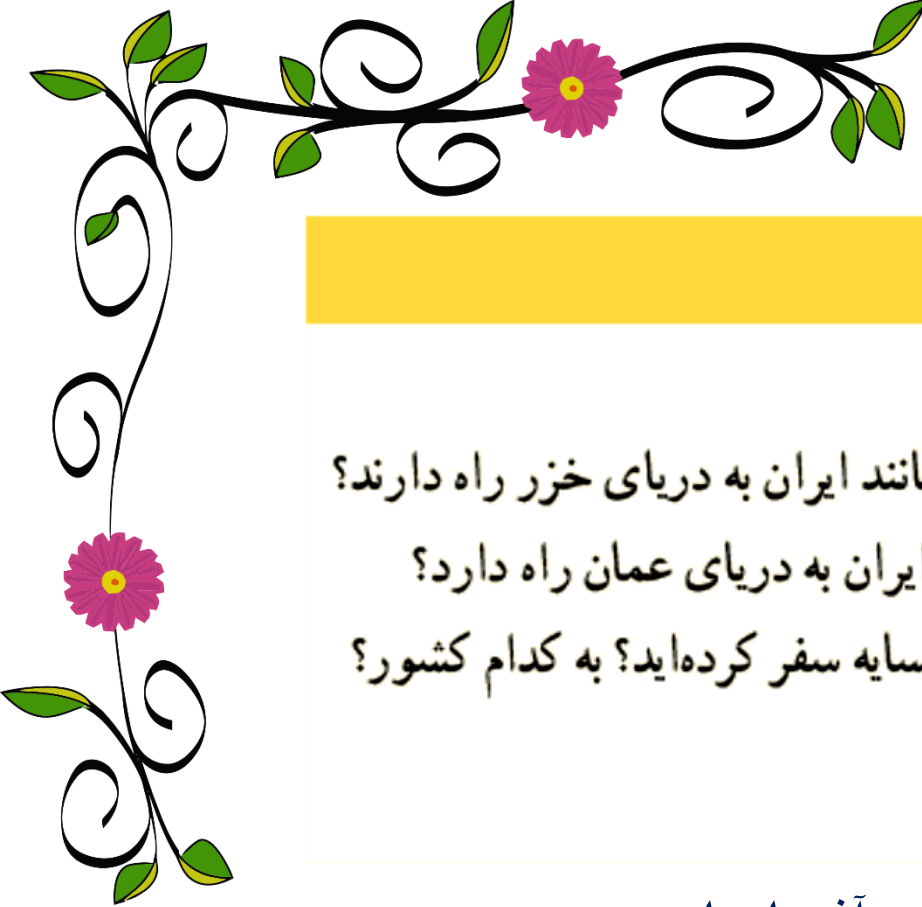
کشورهای همسایه (۱)

پیش‌تر آموختید که در هر شهر یا روستا، افرادی در همسایگی یکدیگر زندگی می‌کنند. کشورها نیز همسایه‌هایی دارند. در همسایگی کشور پهناور ما ایران، مردم کشورهای دیگر زندگی می‌کنند.

به نقشه توجه کنید. این نقشه، ایران را در میان کشورهای همسایه نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌کنید، ایران با هفت کشور همسایه است و از همه‌ی کشورهای همسایه‌اش پهناورتر است. در این فصل، شما با ویژگی‌های چند کشور همسایه آشنا می‌شوید. سال آینده نیز درباره‌ی تعدادی دیگر از این کشورها مطالبی می‌آموزید.

فعالیت

● نقشه خوانی

- ۱- کدام کشورها در شمال ایران قرار دارند؟
- ۲- همسایگان شرقی ایران، کدام کشورها هستند؟
- ۳- آیا ترکیه و عراق همسایگان غربی ایران اند؟
- ۴- کم وسعت ترین (کوچک ترین) کشور همسایه ی ایران کدام است؟
- ۵- کدام کشورهای همسایه، مانند ایران به دریای خزر راه دارند؟
- ۶- کدام کشور همسایه، مانند ایران به دریای عمان راه دارد؟
- ۷- آیا تاکنون به کشورهای همسایه سفر کرده اید؟ به کدام کشور؟

1- ترکمنستان، آذربایجان، ارمنستان و ترکیه

2- افغانستان، پاکستان و ترکمنستان

3- بله

4- ارمنستان

5- ترکمنستان و آذربایجان

6- پاکستان

کشورهای همسایه ی ایران

کشور	مساحت (کیلومتر مربع)	جمعیت (میلیون نفر)	پایتخت
ترکمنستان	۴۸۸,۱۰۰	۵	عشق آباد
جمهوری آذربایجان	۸۶,۰۰۰	۹	باکو
ارمنستان	۲۹,۸۰۰	۳/۵	ایروان
عراق	۴۳۷,۰۰۰	۲۳/۵	بغداد
پاکستان	۷۹۶,۰۹۵	۱۸۰	اسلام آباد
افغانستان	۶۵۲,۰۰۰	۳۲	کابل
ترکیه	۷۶۹,۰۰۰	۷۶	آنکارا

جمهوری آذربایجان

بچه های آذربایجان

کوه های قفقاز

کشور جمهوری آذربایجان در شمال غربی ایران قرار دارد. همان طور که می بینید، این کشور از دو قسمت تشکیل شده و کشور ارمنستان در میان این دو قسمت قرار گرفته است. بخش بزرگ تر جمهوری آذربایجان در کنار دریا قرار دارد. بخش کوچک تر آن نخجوان است.

بیشتر مساحت جمهوری آذربایجان را سرزمین های کوهستانی تشکیل می دهد. در نواحی داخلی و شرقی آن، جلگه های پست آبرفتی قرار گرفته اند. آب و هوای جمهوری آذربایجان در مناطق کوهستانی، سرد و در سواحل دریا، معتدل و مرطوب است.

● کشاورزی در کشور آذربایجان رونق فراوان دارد. باغ‌های انگور این کشور معروف‌اند و مزارع پنبه و توتون در بخش‌های داخلی و کوهپایه‌ای آن توسعه یافته‌اند. جمهوری آذربایجان با دارا بودن منابع معدنی مانند نفت و گاز، کشور ثروتمندی است. در این کشور، ماهیگیری نیز رونق فراوان دارد.

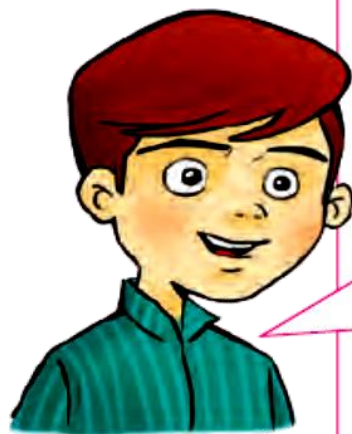
بندر باکو

● از دیرباز سفالگری، فلزکاری و کنده‌کاری روی اشیا در آذربایجان رونق و رواج داشته است. همچنین، فرش‌های زیبایی در این کشور بافته می‌شود.

کاخ شیروان شاهی باکو

● بیشتر مردم جمهوری آذربایجان مسلمان‌اند و به زبان ترکی صحبت می‌کنند. در این کشور، همه‌ساله جشن نوروز با شکوه فراوان برگزار می‌شود.

آذربایجان مکان‌های دیدنی زیادی دارد. کوه‌ها و دامنه‌های سرسبز آن و سواحل دریای خزر هم گردشگران زیادی را به خود جذب می‌کنند.

ورزشکاران جمهوری آذربایجان در ورزش‌های کشتی و شطرنج مقام‌های ممتازی در جهان کسب کرده‌اند.

نوشیدنی مورد علاقه‌ی مردم این کشور چای سیاه است و مردم در چایخانه‌ها برای نوشیدن آن، دور هم جمع می‌شوند.

از غذاهای معروف آذربایجان، پیتی (نوعی آبگوشت) و انواع دلمه و از خوراکی‌های آن، باقلوا و انواع شکلات را می‌توان نام برد.

^ ورزش کشتی در آذربایجان

^ غذای محلی آذربایجان

^ صنایع دستی

جمهوری ارمنستان

جمهوری ارمنستان در شمال غربی ایران قرار دارد. ارمنستان کشوری کوهستانی است و بعضی از قله‌های آن بیش از ۴۰۰۰ متر ارتفاع دارد.

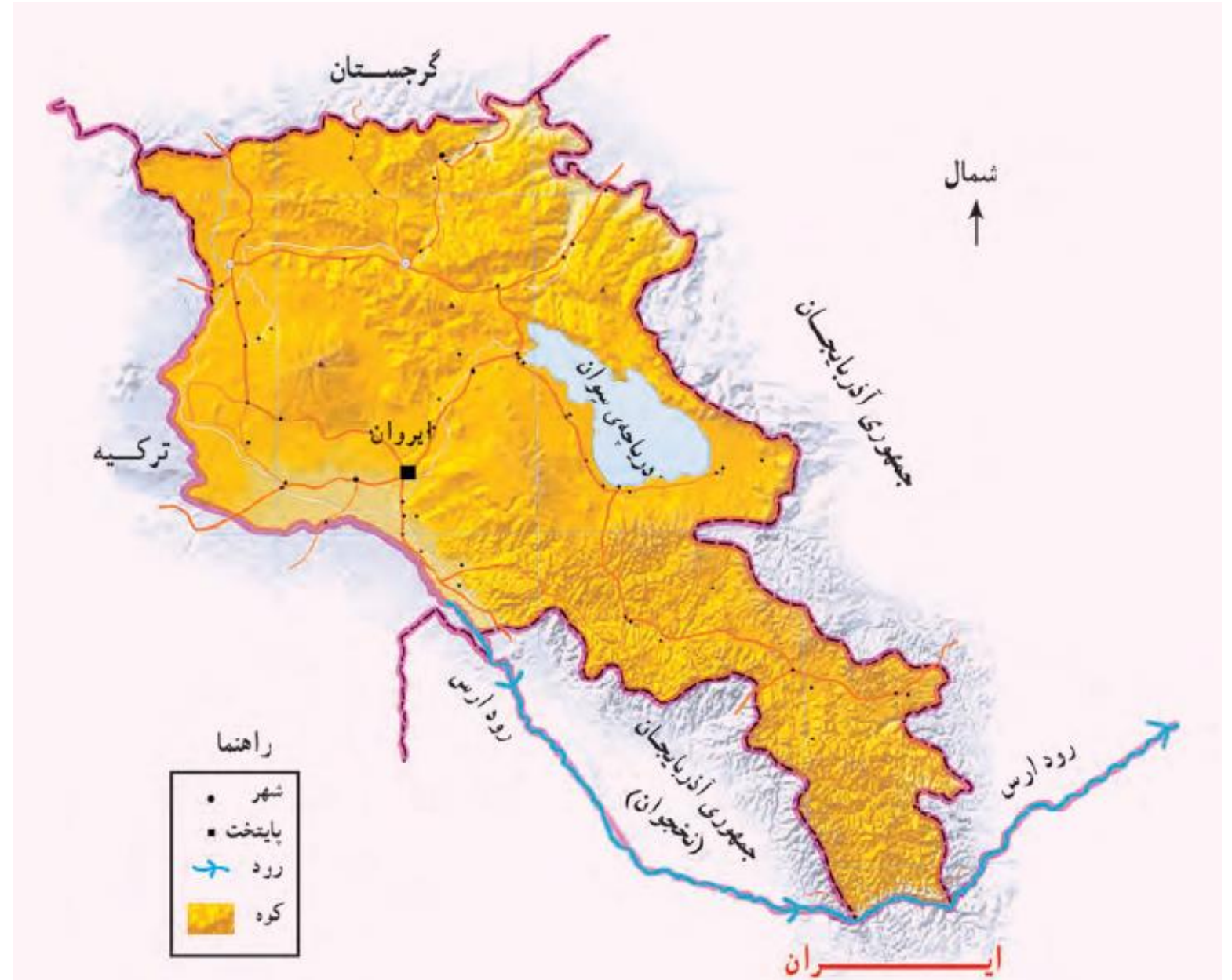
دریاچه‌ی آب شیرین سوان، بزرگ‌ترین دریاچه‌ی این کشور است. ارمنستان زمستان‌های بسیار سرد با برف فراوان و تابستان‌های معتدل اما خشک دارد.

بچه‌های ارمنستان

دریاچه‌ی سوان

● کشور ارمنستان، کم‌وسعت و از نظر منابع معدنی، فقیر است. این کشور، صنایع الکتریکی و شیمیایی و لاستیک‌سازی دارد اما مواد اولیه‌ی این صنایع را از خارج وارد می‌کند.

● منبت‌کاری روی چوب، عروسک‌های چوبی، فرش و گلیم پشمی قفقازی و جواهرسازی با سنگ‌های تزیینی از صنایع دستی این کشور است.

● ۹۸ درصد مردم کشور ارمنستان، پیرو دین مسیح (ع) و ارمنی‌اند و به همین دلیل، این کشور ارمنستان نامیده می‌شود. مردم ارمنستان به زبان ارمنی صحبت می‌کنند.

▲ کلیسای جامع زوارتئوس

▲ بازار ایروان

ارمنستان دیدنی‌های زیادی دارد. گردشگران می‌توانند از کلیساهای متعدد و پیست‌های اسکی و کوه‌نوردی در ارتفاعات این کشور لذت ببرند. ورزشکاران ارمنستان در رشته‌ی شطرنج مقام‌های بالایی در جهان کسب کرده‌اند.

معروف‌ترین غذاهای ارمنستان، انواع کباب، دلمه و آش است و مردم این کشور از ادویه‌های تند (فلفل) در غذاهایشان بسیار استفاده می‌کنند. ماهی ایشخان از غذاهای لذیذ این کشور است.

△ ورزش شطرنج در ارمنستان

△ غذاهای محلی ارمنستان

△ صنایع دستی ارمنستان، وسایل چوبی

۸- درس‌های ارمنستان و آذربایجان را مطالعه کنید و کاربرگی شماره‌ی (۱۰) را در کلاس انجام دهید.

کاربرگی شماره‌ی ۱۰

جمهوری آذربایجان، ارمنستان

متن مربوط به جمهوری آذربایجان و ارمنستان را بخوانید. با توجه به نقشه و متن به طور گروهی به پرسش‌ها پاسخ دهید.

(الف)

نقشه‌خوانی

- ۱- نام رشته‌کوه اصلی آذربایجان است.
- ۲- کدام رود بین ایران و جمهوری آذربایجان قرار دارد؟ این رود به کجا می‌ریزد؟
- ۳- کدام شهر جمهوری آذربایجان و ایران همتام هستند؟
- ۴- اگر کسی بخواهد برای تعطیلات نوروز به کشور آذربایجان سفر کند، چه لباس‌هایی باید همراه خود ببرد؟ چرا؟
- ۵- چرا ماهیگیری در جمهوری آذربایجان رونق دارد؟
- ۶- چرا کشاورزی در جمهوری آذربایجان بسیار بر رونق است؟
- ۷- جمهوری آذربایجان در چه زمینه‌هایی با کشور ایران مشترک است؟

(ب)

نقشه‌خوانی

- ۱- کدام رود، کشور ایران را از ارمنستان جدا می‌کند؟
- ۲- کشور ارمنستان را از نظر دسترسی به دریا با جمهوری آذربایجان مقایسه کنید. دسترسی یک کشور به دریا چه فایده‌هایی دارد؟
- ۳- چرا ارمنستان بیشتر مواد اولیه‌ی کارخانه‌های خود را از خارج وارد می‌کند؟
- ۴- اگر روزی به کشور ارمنستان سفر کنید، چه غذای سفارش می‌دهید و چه سوغاتی برای دوستانتان می‌آورید؟
- ۵- چرا به این کشور ارمنستان می‌گویند؟

جمهوری آذربایجان، ارمنستان

متن مربوط به جمهوری آذربایجان و ارمنستان را بخوانید. با توجه به نقشه و متن به طور گروهی به پرسش‌ها پاسخ دهید.
(الف)

نقشه خوانی

- ۱- نام رشته کوه اصلی آذربایجان **کوه های قفقاز** است.
- ۲- کدام رود بین ایران و جمهوری آذربایجان قرار دارد؟ این رود به کجا می‌ریزد؟ **رود ارس، به دریای خزر**
- ۳- کدام شهر جمهوری آذربایجان و ایران همنام هستند؟ **آستارا**

لباس گرم، زیرا آب و هوای کوهستانی دارد.

۴- اگر کسی بخواهد برای تعطیلات نوروز به کشور آذربایجان سفر کند، چه لباس‌هایی باید همراه خود ببرد؟ چرا؟

۵- چرا ماهیگیری در جمهوری آذربایجان رونق دارد؟ **چون در کنار دریای خزر قرار دارد**

۶- چرا کشاورزی در جمهوری آذربایجان بسیار پررونق است؟ **چون در نواحی داخلی و شرقی آن جلگه های پست آبرفتی قرار دارد**
صنایع گاز و نفت، عید نوروز، صنایع دستی مثل فرش و سفالگری
۷- جمهوری آذربایجان در چه زمینه‌هایی با کشور ایران مشترک است؟ **دین (اسلام)، کشاورزی و ماهیگیری**

2- ارمنستان بین دو بخش کوچک و بزرگ جمهوری آذربایجان قرار دارد و به دریا راه ندارد. اما بخش بزرگ جمهوری آذربایجان کنار دریای خزر قرار دارد. دسترسی به دریا باعث رونق کشاورزی، ایجاد شغل و جذب توریست می شود.

نقشه خوانی

۱- کدام رود، کشور ایران را از ارمنستان جدا می کند؟ رود ارس

۲- کشور ارمنستان را از نظر دسترسی به دریا با جمهوری آذربایجان مقایسه کنید. دسترسی یک کشور به دریا چه فایده هایی دارد؟

۳- چرا ارمنستان بیشتر مواد اولیه ی کارخانه های خود را از خارج وارد می کند؟ زیرا وسعت آن کم است و از نظر مواد معدنی فقیر است.

۴- اگر روزی به کشور ارمنستان سفر کنید، چه غذایی سفارش می دهید و چه سوغاتی برای دوستانتان می آورید؟

۵- چرا به این کشور ارمنستان می گویند؟ چون 98 درصد مردم این کشور پیرو دین مسیح (ع) هستند و ارمنی اند.

هیچ‌چرازی در مورد موفقیت وجود ندارد

موفقیت نتیجه‌ی برنامه‌ریزی،
کار سخت و یادگیری از شکست‌هاست.

